

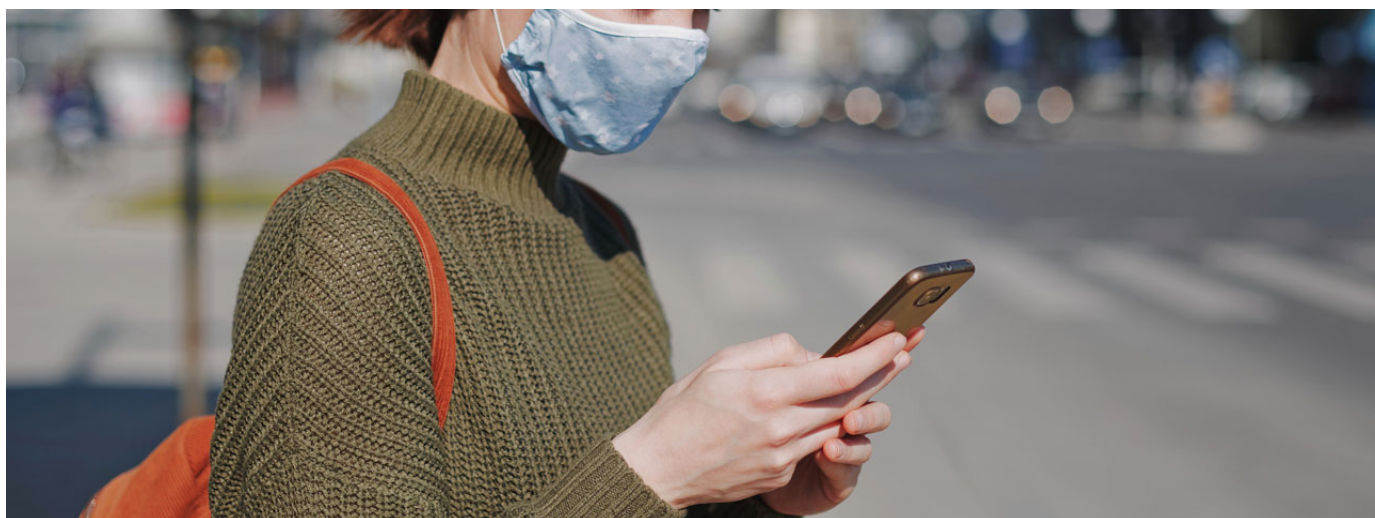

מאמר דעה

מעקב חריג

31 במאי 2020 | מאת: [עו"ד אלי בכר](#)

על שרי המשפטים והביטחון להבין את הנזק הביטחוני שנגרם משחיקת יכולות השב"כ כתוצאה משימוש בכליו למעקב אחר אזרחים ואת שחיקת אמון הציבור בהצדקה להפעלתם, ולפעול להפסקתו

Shutterstock

בימים האחרונים בוצעו שני מהלכים במסגרת הסמכת השב"כ להמשיך בפעולות מעקב לאיתור מי שבאו במגע עם חולים מאומתים. האחד, החלטת הממשלה להמשיך, תוך צמצום מסוים, במעקבי השב"כ, למרות הירידה הניכרת בתחלואה. השני, התנעת הליך חקיקה להסמכה קבועה של השב"כ להמשיך במעקבים.

משמעותו של מהלך כפול זה היא שהשב"כ ימשיך בבדיקת רשימות חולים מאומתים שיועברו אליו לשם איתור האנשים שבאו במגע עמם, ובד בבד, ימשיך המאמץ לעגן את ההסמכה הכללית של השב"כ לבדיקת חולי הקורונה, וזאת בחקיקה ראשית קבועה.

על פי תזכיר החוק להסמכה קבועה של השב"כ להמשיך בפעולות לשם איתור מי שבאו במגע עם חולי קורונה, עיבוד המידע שייאסף בשב"כ יכלול את נתוני הזהוי ואת נתוני המיקום של החולה ושל מי שבאו עמו במגע, וכן את נתוני ההתקשרויות, הן של מי שאובחן כחולה והן של מי שבא עמו במגע. כאמור בתזכיר, נתוני ההתקשרויות כוללים את מספרי הטלפון של יעדי ההתקשרות ובנוסף את מועדי השיחות עמם.

הצעת החוק הממשלתית והנמקוטיה, בוודאי בהיקף התחלואה הנוכחי, חורגת מכל שיקול סביר. ראשית, לא ברור מדוע יש צורך בבדיקת נתוני ההתקשרויות, כאשר תכלית הבדיקה היא אך ורק איתור האנשים ששהו בקרבת החולה, ולכן די לכאורה בנתוני זיהוי ונתוני מיקום. בנוסף, התזכיר נשען על חוות דעתה של ראש שירותי בריאות הציבור, ד"ר סיגל סדצקי, אשר מדגישה כי המשך הבדיקות נחוץ "גם ובעיקר" כאשר מוסרות המגבלות. משמעות חוות הדעת של פרופ' סדצקי היא כי גם כאשר יש עליה בתחלואה

וגם כאשר יש ירידה בתחלואה – אין זה משנה דבר. בכל מקרה – יש להמשיך, מבחינתה, בפיקוח השב"כ. אם בתחילת הדרך, כאשר ההחלטות התקבלו במצב של חוסר ודאות חמור באשר למחלה וסיכויי התפשטותה, ניתן היה להבין, בדוחק, את הפניה לשימוש באמצעי פיקוח חריפים אלה, הרי שכיום המשך השימוש באמצעים אלה על אזרחים, גם אם הם חולים או מי שבאו עמם במגע, הוא אמצעי בלתי מידתי באופן קיצוני.

יש להזכיר כי דמוקרטיה אחרת, גם כאלה שנפגעו פי כמה ממדינת ישראל לא העלו על דעתן לעשות שימוש ביכולות החריגות של ארגוני ביטחון הפנים שלהם על אזרחי המדינה שכמובן אינם חשודים בדבר. הסיבות לכך הן ברורות: לכל אדם יש זכות שרשימת קשריו האישיים, לרבות הטלפוניים, תיוותר פרטית ולא תהיה מקור להצצה של הממשלה, כאשר אותו אדם אינו חשוד בעבירות ביטחון או עבירות פליליות חמורות. האם טוב הדבר שרשימות הכוללות את הקשרים הטלפוניים והבינאישיים של אישים פוליטיים שחלו, או שבאו במגע עם חולים, לרבות שרים (כמו השר ליצמן), עוזרים פוליטיים (כמו רבקה פאלוך) או פקידים בכירים שחלו, או שבאו במגע עם חולים מאומתים יעובדו על ידי השב"כ ויועברו לגורמים נוספים במשרד הבריאות? מדוע בכלל צריך להטיל על השירות החשאי להרכיב את רשימת האנשים עמם היו החולים בקשר טלפוני, ובנוסף – את רשימת ההתקשרויות הטלפוניות של אותם אנשים שבאו במגע עם החולים? בהינתן הנוחות שבהישענות על יכולות השב"כ, פניה לחלופות חודרניות פחות אינן נשקלות, ככל הנראה, ברצינות. למרות שהדברים לא נאמרים מפורשות, ניתן להבין כי השירות עצמו מסתייג מהמשך השימוש באמצעים שניתנו בידו למלחמה בטרור ובריגול על אזרחים תמימים, אולם ללא הועיל.

משרד הבריאות אולי אינו סבור שמתפקידו לשקול את השלכות צעדי הפיקוח הנמשכים על בריאותה של הדמוקרטיה בישראל, ולכן נדרש מבוגר אחראי אחר שיערוך את השיקולים הנדרשים. באופן רגיל היה זה תפקידו של היועץ המשפטי לממשלה, אולם החלטתו הנמשכת בעקבות ההתקפות הפראיות עליו עקב משפט נתניהו מפחיתים את התלהבותו להיכנס לזירות מאבק נוספות. זהו, אם כן, תפקידם של השרים החדשים, בעיקר שרי המשפטים והביטחון, להבין הן את הנזק הביטחוני כתוצאה משחיקת יכולות השב"כ שפותחו לצרכים אחרים לגמרי ואת שחיקת אמון הציבור בהצדקה להפעלתם, וכן את הפגיעה באיזונים הדמוקרטיים כתוצאה מהמשך הפשטת אזרחי המדינה עירום ועריה מול עיני השב"כ, ולפעול להפסקתם ללא דיחוי.

פורסם לראשונה בהארץ.

תגיות:

נגיף הקורונה, זכויות אדם, פרטיות, בריאות, התוכנית לדמוקרטיה בעידן המידע, המרכז לערכים ולמוסדות דמוקרטיים

לכל הנושאים